

RÓZSA UJSÁG.

Tartalom. Egy érdekes visszaesés. — Hybrid róza vagy remontáns róza? — Rózsászati jegyzetek. — Kérdés. — Gustave Régis. — *Rosa villosa* R., var. *pomifera* Herrm. — Madame Ferdinand Jamin. — Imperatrice Eugénie. — A melegházak fűtőkészülékéről. — Rózgáliczos zsirkóliszt. — Mustos tők. — Rogenhofer kerti fecskendője. — Árnyékos helyek beül. — A pálmafélék szaporítása. — A babérfa áttelelése. — Három új *Azalea indica*. — Barletta-vereshagyma. — „Laxton's Noble” számozca. — Egy szabadföldi orchidea életszivóssága. — *Gladiolus turicensis*. — Két ibolyafaj a szobatenyésztésre. — *Rochea falcata*. — Két szép harangvirág. — *Begonia* „Maria Lenz.” *Pteris tremula* Smithiana. — Új rózsafajok. — Irodalmi szemle. — Színes n.ü.melléklet: Gustave Régis.

Egy érdekes visszaesés.

Boross István-tól Sárbogárdon.

Két év óta egy különös és sajátságos esetet észleltem kertemben, melynek valódi okát kideríteni nem vagyok képes, annyival inkább nem, minthogy átültetés következtében tapasztalás szerint a gazdagabb gyökérképződés mellett tökéletesedni szoktak a növények, holott ezen észlelt esetben a *Rosa sulphurea* csoporthoz tartozó s igen teltnék imert *Faune double* róza, mely nálam nagy kiterjedésű bokrot képez, átültetés folytán egyszerűvé vált.

Már virágzási viselkedésénél is sajátságos jelenséget észleltem e rózsafajnál: igen gazdagon megjelenni szokott virágjai ugyanis csak minden második évben nyílnak fel tökéletesen s ilyenkor a több ezer darab arany-sárga virág valóban elragadó látványt nyújt, vetekedvén bármely thearózsával. A folyó év a nyíló évek közé tartozik, míg a nem nyíló években rendkívül tömötten telt virágbimbói kinyílás előtt elveszve leszáradnak. Azt hiszem, e két éves viritás oka ott keresendő, miként a bokor nagy kiterjedésű s gyökérsarjakkal bővelkedő lévén, hozzá még évek óta nyesve sem volt s így tulságos gazdagon megjelenő bimbóit csak minden második évben képes teljes kifejlődésre juttatni.

Ezen tulságosan szétterjedt bokorból a múlt év tavaszán egy idősebb törzset vétetem ki külön átültetés céljából. Ez a kiültetett törzs meg is fogamzott szépen s még ugyanazon év június havában gazdagon el volt borítva bimbókkal, azonban már a bimbók fejlődésénél feltűnt azok vékony alkata, mely az anyató bimbóinak alakjától egészen elütött. Kinyíláskor meglepetve tapasztaltam, hogy valamennyi virág elvesztette teltségét s visszaesett a *R. sulphurea* egyszerű 5-szirmos vad alakjába. A most lefolyt tavaszi virágzásnál ez a tő ismét csak egészen egyszerű virágokat hozott, melyekből néhány példány a Róza Ujság t. szerkesztőségének lett beküldve. Ez az egészen egyszerű virágokat hozó törzs is igen érdekes és valóban diszes kerti látványt nyújt virágzásakor s így azt további észlelés céljából érintetlenül fogom helyén hagyni.

A leirt visszaesés valódi okát nem vagyok képes kideríteni, nézetem szerint azonban csak két lehetőség forog fenn: vagy ténylegesen visszaesett a telt kerti válfaj az eredeti egyszerű vad alakba s akkor egy ritka tüneménynyel állunk szemben, vagy pedig a telt *Faune double* kerti alak a vad

R. sulphurea-ra lett eredetileg nemesítve s kiültetéskor éppen ez a vadoncz-alany lett a már szétterjedt bokorból kivéve. Ez utóbbi föltevés némi igazolást nyerne tán azon körülmény folytán, hogy a bokornak ez a kiásott része éveken át nem virágzott, a kiültetés után pedig mindjárt meghozta virágzatát.

Hybrid rózsá vagy remontáns rózsá?

G. E.-től Turinban.

A Rózsa Ujság megelőző számában a 6-ik oldalon hasonló czímen Ketten T. úr felemlíti az ugynevezett »remontáns rózsák« helytelen csoport elnevezését s e téves, de a gyakorlatba már betolakodott elnevezés helyett a »többszörnyiló hybrid-rózsák« kifejezést hozza ajánlatba, minthogy ez utóbbi használata mellett a tévedések könnyebben kikerülhetők lennének s minthogy e kifejezés már előbb is használatban volt.

Véleményem szerint egyrészt a tudomány előrehaladása, másrészt a művészet törekvése, előbb utóbb vállalva tönkre fogják silányítani azokat a rózsakertészeti sallangokat, melyek a műszaki kifejezések terén immár oly nagy uralomra jutottak, hogy egy helyes rendszeresítést lehetetlenné tesznek.

Utódaink bizonyára kénytelenek lesznek hahotára fakadni azok fölött a nyelvészeti szörnyetegek fölött, melyek a tudomány és művészetnek egymástóli idegenkedése folytán különösen a 19-ik században kaptak lábra. Ennéltogva a rózsakertészeti nyelvezet reviziója és tökéletesítése, minden esetre égető kérdéssé vált. Nagy örömmel üdvözlöm tehát Ketten T. urnak e tárgyban tett kezdeményezését.

Főképpen mint botanikus, a *Rosa* nem viszonyaival meglehetősen megismerkedtem s ez ismereteim alapján bátran merem állítani, hogy kerti rózsáink csak igen jelentéktelen kivétellel mind megannyi korcsalakok, hybridák, melyek keletkezésüket részint természetes, részint mesterséges keresztezéseknek köszönik. Ezen egyedüli helyes bota-

nikai értelemben ugy az összes kerti, mint a vadon növény rózsafajokat legelőször is két nagy csoportra kellene osztanunk, u. m. 1. a növénytani jellegalakok és 2. a korcsalakok csoportjára. Ennél egyszerűbb és természetesebb felosztást kertészeti szempontból már alig képzelhetünk magunknak.

A növénytani jellegalakok tudvalevőleg kiindulási pontul szolgálnak korcsalakok létrejöttének s így csupán csak a szó szorosabb értelmében vett rózsatenyésztő számára bírnak nagy fontossággal, ellenben a korcsalakok óriási csoportja inkább a gyakorlati rózsakertész hatáskörébe tartozik s ettől várja helyes felosztását. — Nagy szerepet játszik még a rózsakertészeten számos rózsának azon tulajdonsága, hogy virágzatát egy nyár leforgása alatt egyszer vagy többször megújítja, míg más fajok évenként csak egyszer virágzanak. A rózsának e sajátos virágzási viselkedése folytán a rózsakertész egészen helyesen még egyszer és többször nyiló rózsákat is meg szokott különböztetni, bár kertész és nem botanikus léte alig veszi tekintetbe azon körülményt, hogy csaknem valamennyi rózsája nem jellegfaj, hanem korcsalak és pedig ugy az egyszer, mint a többször nyilók egyaránt. Előfordulnak azonban a növénytani jellegfajoknál is többször nyiló alakok, mint pl. *Rosa rugosa*, *R. semperflorens* stb., melyekkel ellenkezőleg egyszer virágzó kerti korcsalakok is léteznek, mint pl. a legtöbb kúszórózsa. — Ha már most ezen nagyon is helyes növénytani alapon pl. a Maréchal Niel kerti rózsát »többször nyiló hybrid-rózsának« tartjuk, akkor egyáltalán semmiféle hibát sem követtünk el a növénytan szabályai ellen, mert a gyakorlati életbe becsuszott helytelenségeket zsinórmértékül tekintenünk még akkor sem szabad, ha ez a helytelenség az egész világon szabálylyá vált volna is.

A mindenfelé használatos kifejezés: »remontáns rózsá,« egy kényszerüsből felvett szükséges rossz, mint akár hány más helytelen csoport elnevezés s értjük alatta a *Rosa gallica* azon hybridáit, melyek egy

és ugyanazon évben kétszer vagy többször képesek virágozni. Egy jobb kifejezés hiányában tehát ez a kifejezés éppen olyan jogosult, mint pl. a »Bourbon-rózsá« vagy a »Noisette-rózsá« csoportjelzője, mert ezek az utóbbiak is csak »többször nyíló hybridrózsák.«

A kerti rózsák rendszerében megfoghatatlan módon még ma is rendkívül nagy zavar uralkodik s szinte csodálnunk lehet, hogy néhány kiváló növénytudósnak ebbeli törekvése minduntalan hajótörést szenved: a tudományos alapra fektetett osztályozás nem képes a rózsakertekbe hatolni!

Ha kerti rózsáinkat helyesen, a növénytan alapelvei szerint akarnók felosztani s az egyes csoportoknak helyes elnevezést akarnánk adni, akkor mindenek előtt azon nagy üreget kellene áthidalnunk, mely a növénytan és kertészeti művészet közt még mindig tátong, minthogy a tudomány hozzájárulása nélkül a rózsászat ezután is csak a homályban fog barangolni. Szívből óhajtom tehát, hogy ez a mindnyájunktól annyira óhajtott egyesülés minél előbb bekövetkezzék!

Rózsászati jegyzetek.

A szerkesztőség kísérleti telepéről.

A. R. rugosa hybridái. — Midőn Georges Bruant az ő fehér rugosa-hybridájával, a *Mad. G. Bruant* rózsával a láthatáron feltűnt, néhány rózsatenyésztő ismét mohón kapott a már jóformán feledésbe ment *R. rugosa Thunb.* botanikai rózsához. — E rózsának különös alkata s csodálatos viselkedése csakugyan azon föltevésre jogosította föl a tenyésztőket, hogy róla nem mindennapi korcsalakok lesznek nyerhetők. Teljes téllállósága, szép növése, mely csinos korona képzésére hajlik, azután sajátosságos, mintegy üvegesen mázos szilárd lombozata, főképpen azonban óriási mértékben kifejlődött remontáló képessége, végre rendkívül könnyű gyümölcsözése, az ujdonságtenyésztőre nézve csakugyan nagyon is csalogatóknak mutatkoznak. Németországban Dr. Müller Wein-

gartenben hagyta magát e fajtól elragadtatni, nálunk a korponai ismeretes rózsatenyésztő Geschwind Rudolf tett vele rosszul sikerült keresztezési kísérleteket s három év óta e rózsát kísérleti kertünkben is kereszteltük különféle rózsafajok himporával.

A rózsapiacson manapság e rózsának csupán néhány kerti alakja van forgalomban, ezek azonban csaknem kivétel nélkül elannyira másodrendűek, hogy a rózsakertekbe egyáltalán nem képesek behatolni; ezek pedig a következők: *Souvenir de Feddo*, (Morlet,) *Kaiserin des Nordens*, (R. hymalaginsis, R. Zucchariniana,) *Comte d'Eprenisnil*, (Nabonand,) *Mad. G. Bruant* (Bruant) és *Mad. Charles Frédéric Worth*. (Vve. Schwarz.)

Ugy látszik, hogy a rózsatenyésztők ezt az érdekfajt eddigelé csupán a *R. indica* kerti alakjaival, tehát a legszebb kulturrózsákkal párosították. Mi magunk a legutóbbi időkig sem gondoltunk egyébre, mint a thearózsák himporával történt párosításokra. Ebbeli kísérleteink kezdetben a legszebb és legérdekesebb sikerek reményére jogosítottak fel: a rózsá az idegen himport igen jól felvette, gyümölcsét pompásan s aránylag rendkívül rövid idő alatt meg is érlelte s nem csekély örömeinkre szolgált, midőn a gondosan elvetett magvak legnagyobb része a következő tavaszon pompásan ki is kelt. Két év alatt több mint 300 magoncplántát nyertünk e párosításból s a kiültetés művelétéig meg is voltunk tökéletesen elégedve az eredménnyel, mivel a plántácskák kivétel nélkül jól megeredtek. — Ezen időpon- ton túl azonban a kiültetett plánták közé mind ama bajok ütöttek be, melyek egy ujdonságtenyésztő képzelődését teljesen tönkresilányítani képesek: csemetéink legnagyobb része nem akart fejlődni; 80% a legjobb ápolás mellett is teljesen visszamaradt s a lisztharmatnak esett áldozatul, bár ezeknél a gyökérfejlődés kitünőnek volt nevezhető. Egy jobb tavasz bekövetkezésének reményében az ültetvényt teljesen érintetlenül hagytuk s csupán két csemetét ültettünk onnét ki, mivel ezek már az első évben bimbókat hoztak.

Azonban a második nyár még inkább lehütötte amugy is nagy mértékben megcsappant reményünket, miután most már 90% kihányást állapítottunk meg. — Hogy az erősebben növekedő, még teljesen egészséges tőkét megmenthessük, a beteges és mitsem ígérőket alaposan eltávolítottuk, az ágyás fölületét pedig friss erdei földdel eszeltük ki.

E keresztezések eredménye ma már egészen tiszta képet nyújt: a 300 magonczból csupán csak 16 darab áll rendelkezésünkre, még pedig a következő párosításokból: *Mad. Bérard*-dal, *Mad. M. Willermoz*-al, *Perle de Lyon*-nal és *Hon. E. Gifford*-dal három-három darab, *Cornelie Kook* al két darab, *Bouquet d'or*-al és *Rovelli Charles*-al egy-egy darab.

Ezen 16 növényből négynek ninesen elég erős növése s azonkívül hajlandóságot mutatnak a liztharmat iránt; ezeket tehát a használható újdonságok névsorából kitörülhetjük. Megmarad tehát még 12 drb. tő; ezek közül háromnál a virágok egészen egyszerűek, 5-szirmuak s így ezek sem jöhetnek számításba. A megmaradt 9 tő közül egy már szintén virágzott; ennek középnagy virágjai bársonyosan sötétkarmin színezetűek, meglehetősen sűrűn teltek, rendkívül illatosak, bugaban ülők, de igen rosszul nyílnak fel. Ez a tő a *Rovelli Charles* himporával történt keresztezésből származik és különféle alanyokra nemesítve még további megfigyelésünk tárgyát fogja képezni.

A megmaradt 8 tőnél csaknem kivétel nélkül egészséges, többé kevésbé erős fejlődést veszünk észre; különösen pompás s az igazi rózsatenyésztőre nézve elragadó látványt nyújtanak e korcsalakok szilárd lombozatai, melyeknél a két botanikai alak jellegei oly feltűnő módon egyesülnek. Fog-e azonban e nyolcz tő közül egyik vagy másik hasznavehető virágzatot is hozni? az még csak idő kérdése; eddig tett tapasztalataink e tekintetben nem jogosítanak fel vérmesebb reményekre.

A legutóbb lefolyt rózsakiállításon, melyet a németországi rózsakedvelők egylete

Trierben rendezett, Dr. Müller Weingartenból a *R. rugosa* több általa tenyésztett korcsalakját állította ki, de ezek a rózsák sem a közönség, sem a jury érdeklődését nem kellették fel.

Ha már most azokat az eredményeket, melyeket Geschwind és Müller e rózsá keresztezéséből elértek, a magunk tapasztalataival összegezzük, úgy csakugyan ama megállapodásra kell jutnunk, hogy a *Rosa rugosa Thunb.* nem alkalmas oly kerti hybridák tenyésztéséhez, melyek a *R. indica* csoportjához tartozó kerti alakok himporával eszközölt párosításokból származnak.

Hogy ez a rendkívül sajátos rózsá alkalmas-e más irányban eszközölt keresztezésekre, az még természetesen a jövő titka; mi e tekintetben is a legmesszebb menő kísérleteket foganatosítottuk s az eredményt annak idejében szintén a nyilvánosság elé fogjuk hozni.

Jelen közleményünk megírása után szemlét tartottunk nagyszámu honi és külföldi csere-folyóirataink közt, mely alkalommal a »Wiener Illustrirte Garten-Zeitung« folyó évi 5-ik füzetében, a 203-ik oldalon e rózsáról a következő közlést találtuk:
 a *Rosa rugosa* egy újabb korcsalakjáról teszünk említést, melyet az ismeretes növénytenyésztő Bruant, a közönséges bengálrózsával eszközölt keresztezésből nyert s melyet a »Revue horticole«-ban Edouard André leirt.

Bruant urnak köszönhetünk már egy hybridát a *R. rugosáról*, t. i. az általunk két évvel ezelőtt leirt *Mad. Georges Bruant*-ot, melyet ő a *Sombreuil* thearózsával eszközölt párosításból nyert. Az előbb jelzett keresztezésből azonban két terméket nyert, melyek egymástól lényegesen különböznek s melyek közül az egyik, féligtel virágokkal, ugyanolyan szint mutatott, mint a közönséges bengálrózsá s melynél féltő, hogy csak keveseknek fog tetszeni, (tehát valószínűleg nem fog a kereskedésbe hozatni,) a másik pedig E. André által *R. rugosa calocarpa* név alatt iratott le. Egyszerű virágai ennek kisebbek mint a *R.*

rugosa-nál, szabályosan alkotottak, élénk rózsaszínűek s a bokrot tavasz kezdetétől nyár végéig elborítják s ilyenkor szép élénkpiros gyümölcsöktől váltatnak fel, melyek a bokrot hasonlóképpen még december végéig diszítik. Ez a korcsalak nemesítésének második évében már igen dúsan virágzik az erőteljes, sűrűn tüskés hajtásokon, melyek az anyatőnél kisebb, nemesebb, csaknem mindig zöld lombozattal vannak felruházva. Mint különös tulajdonság állítatik e rózsáról, hogy magas alanyokra nemesítve, szabályos gömbölyű koronát képez.

A *R. rugosa* felől irt eme közlemény, feltevésünket még inkább megerősíteni látszik; kitűnik ugyanis belőle, hogy Bruant ur a *R. rugosát* a »közönséges bengálrózsával« mülegesen párosította. Ez a kifejezés részünkről érthetetlen, minthogy Európában a bengálrózsának csupán alfajai és válfajai fordulnak elő, nem tudjuk tehát, hogy mit értsünk a »közönséges bengálrózsa« alatt; de álljon a dolog bármiként, annyi bizonyos, hogy a jelen esetben a *R. rugosa* ismét csak a *R. indica* csoportjának valamelyik fajával lett termékenyítve s hogy a két darab származék közül az egyik »hihetőleg nem fog a kereskedésben megjelenni«, a másik pedig E. André által *R. rugosa calocarpa* névre kereszteltetett. Eltekintve attól, hogy ez a második származék is valószínűleg csak kevesek tetszését fogja magára vonni, nem találjuk igazoltnak André eljárását, hogy ezt a jelentéktelen korcsalakot mindjárt növénnytani elnevezéssel ruházta fel, miután a növény maga hihetőleg rövid idő alatt le fog tűnni a láthatárról, az irodalomban azonban olyan nyomot hagyhat vissza, mely a tudósok útjába esetleg nem csekély akadályt gördíthet. Ilyen hybridákat mi kísérleti kertünkben tuczat számra juttathatunk bárkinek a rendelkezésére.

Túlgazdag másodvirítás. — Az elmúlt tavasz zordon hideg időjárása tudvalevőleg csak április hónap végével adott helyet melegebb légáramlatnak, mire azután csaknem minden átmenet nélkül igen forró májusi napok következtek. A szerencsésen áttelelt sza-

badföldi rózsáinknak első virágzása, ezen tulságosan meleg időjárásnak megfelelőleg igen gyorsan véget ért, hogy már június végével helyet adjon a másodiknak. Miután a második virágzat kifejlődése alkalmával több hűvös esős napunk is volt, már kezdetben képesek voltunk megítélni, hogy e második virágzás gazdagabb s fejlettebb lesz az elsőnél. Föltevésünk teljes mértékben igazolva is lett, minthogy néhány thearózsa, de különösen azok, melyeknek első bimbóit lecsipkedtük, már június végével virágzásnak indultak. Ez a második virágzás tetőfokát július 2-án érte el, sokkal szebb és gazdagabb is volt mint az első s több nevezetességet is mutatott; így pl. többszörös virágzatot tapasztaltunk olyan fajoknál, melyek egyébkor, de különösen a második virágzás alkalmával csak egyesével álló rózsákat hoztak, mint pl: Perle de Lyon, Md. de Watteville, Comtesse de Frigneuse, Charles Rovelli s többek, melyeknél most egyes hajtások csúcán 2—3 jól kifejlődött virág is foglalt helyet. Maga az egyesén álló virágokat hozni szokott Souvenir de la Malmaison s ennek sportja, a Kronprinzessin Victoria, annyira mentek virágzatuk sokszorosításában, hogy egyetlen elsőleges virágszáron 7—8 bimbót is számlálhattunk. De a virágok fejlettsége, alakja és színe sem hagytak annyi kívánni valót fenn, mint az elsőnél, sőt daczára annak, hogy a július tropikus meleg napokkal köszöntött be, a sötétben nyíló remontánsok is megkapták eredeti sötét színompájukat. Ujlag egy bizonyosság arra nézve, hogy a sötét rózsák csak akkor kapják meg eredeti színüket, ha a bimbóképződés alkalmával hűvös felhős és esős időjárás uralkodik.

A Merveille de Lyon részleges visszaesése. — Ez a szép fehér remontáns rózsá tudvalevőleg nem magról nyert válfaj, hanem csupán kétalakulata az általában ismeretes és kedvelt: Mad. la Baronne de Rothschild remontáns rózsának. — Négy évvel ezelőtt e fehér sportrózsából több nemesítést készítettünk a *R. canina* gyökérnyakába. Egy év múlva e nemesítvények a szabadföldből

edényekbe lettek ültetve s egy télen át hajtásnak vették alá, mire tavaszkor ismét a szabadföldbe helyezték. Ezen törzsekből egyet, mely különben rendes fehér virágokat hozott, a múlt őszszel sokkal szabadabb helyre ültettünk át. A lefolyt tavaszon e törzset két csonkra rövidre visszanyestük; ezek jól kihajtottak s egészen rendszeren színezett fehér virágokat hoztak, szám szerint kettőt. Az első virágzás megjelenésével egyidejűleg a nemesítés helyéről egy hatalmas harmadik hajtás törtetett elő, mely növényben meg nem akadályoztatván, midőn 25 cm. magasságot elért, csúcsán egy bimbót fejlesztett. Ez a bimbó felnyilván, egy rendes, közep-nagyságu Mad. la Baronne de Rothschild-rózsát fejlesztett ki.

Miután a jelen esetben egy kettős nemesítés eshetősége teljesen ki van zárva, egészen határozottan egy részleges visszaesséssel van dolgunk, melynek okát azonban megállapítani nem vagyunk képesek. Magától értetődik, hogy ezt az érdekes hajtást további észlelés szempontjából érintetlenül hagytuk.

Hangyafészkek elpusztítása. — Hihetőleg minden rózsakertész tapasztalhatta már, hogy mily kellemetlenségeket okoznak a hangyafészkek, különösen fiatalabb ültetvényekben. Ha az üregjáratok a gyökérzet közvetlen szomszédságában, vagy éppen alatta vannak, úgy a fészket sem forró vízzel, sem vegyi szerekkel nem vagyunk képesek elpusztítani, hacsak néhány csemetét feláldozni nem akarunk. Megkísérlettük a hangyafészkek nyílásába naponta kétszer tiszta hideg vizet önteni, mire öt nap múlva a hangyák a fészkeket véglegesen elhagyták. Az eljárásnál szükséges, hogy a fészkeknek egy oly kivezető nyílását válasszuk a víz beöntésére, melyen át a víz a fészkek belsejébe hatolhat. Célyszerű még a művelethez igen kicsiny, legfőleg 1 lit. tartalmu kis locsolót venni, melynek vékony csőnyílásán át a víz csak lassan öntetik a fészkek belsejébe.

Kérdés.

Oroszy Miklós-tól, N.-Verőcze.

A természettudományok fejlődésével nagyon előre haladt már a növények nemesítése is; különösen a rózsáknál bámulatos eredmények érettek már el. Az eredetileg csak 5-szirmu és évenként egyszer nyíló rózsákat átváltoztatták sokszirmu vagyis telt és évenként többször nyíló rózsákká. A himpor átvitelével, vagyis mesterséges termékenyítés által újabb meg újabb válfajokat hoznak létre. Ezen utóbbi műveletet már sokszor ismerítették a szakközönség, de hogy minő tényezők közreműködése mellett válik az egyszerű vad rózsza teltté s folyton virágzóvá, arról még növénytani munkákban sem olvastam sehol. — Többek közt van a *Rosa lutea*-nak egy válfaja, az ismeretes *Jaune bicolore*, mely gyönyörű, a rózsák közt páratlanul álló színezete folytán elannyira jól veszi ki magát, hogy a szemlélőt szinte bámulatba ejti; csak hogy ez a rózsza csupán 5-szirmu és évenként csupán egyszer, május-juniusban virágzik. A legjobb fekvés, ápolás és talajviszonyok mellett sem virit többször azon évben, hanem csak ágait neveli. Én tettem ezzel a válfajjal kísérleteket egyfelől himporátvitellel, másfelől folytonnyíló rózsaalanyba nemesítettem, de sem az egyik, sem a másik művelet után nem nyertem mást, mint az 5-szirmu eredeti, egyszerűnyíló *Jaune bicolore* válfajt. Az idei nedvdús időjárás mellett ugyanazon tón különféleképpen színeződött, sőt czirmos és foltos virágok is fordultak elő, csak hogy ez a színjáték tudvalevőleg állandó sajátága ezen különös rózsának s máskor és más viszonyok közt is elő szokott fordulni. Ha ezt az érdekes válfajt teltté és többszörvirágzóvá lehetne átváltoztatni, egyike lenne az első osztályba sorozható diszrózsáknak.

Felvetem tehát a kérdést: milyen művelet által lehet az egyszerű rózsát teltté s az évenként csak egyszer nyíló többszörnyílóvá átváltoztatni?

Gustave Régis.

Színes műmelléklettel.

Uj válfaj a theahybridák csoportjából, a jó hirnévnek örvendő J. Pernet fils-Ducher Lyon-monplaisiri rózsatenyésztő egyik jobb tenyésztménye, melynek eredetét azonban a tenyésztő jónak látta a nyilvánosság elől elrejtteni.

A rózsza középnagy, csak ritkán nagy, félig telt, kanárisárga, az egyes virágszirmok szegélye gyengéden karminpiros, mely színezet azonban észrevétlenül megy át a szírom sárga színébe. Virágzata rendes körülmények közt egyesével álló, néha azonban 3—5 virágból álló ernyőbugában is jelentkezik. Bimbója jól megnyúlt s különösen félgnyílt állapotban pompás sáfrányszínű s egészen szabályosan alkotott, a mi e rózsát igen értékessé teszi.

Nagyon hihető, hogy ez a szilárd,

megnyúlt virágszáron ülő, gyengén illatos rózsa csakhamar nagyobb mértékben el lesz terjedve, nem csupán a rózsakedvelők körében, hanem még az üzletkertészeknél is, minthogy igen gazdagon virágzik, rendkívül jól remontál s állítólag a téli hajtásra is kitünően beválik.

Bokrának növése igen erős, de nem kúszó; egyenes hajtásai kissé széthajlók s alig kiszögellő hegyes tüskékkel elég bőven vannak felfegyverezve. Terjedelmes lombzata sűrű, szép fénylő világos-zöld, az alsó lapon világosabb-homályos.

A bokor növése nézve sokban hasonlít az annyira kedvelt Camoëns-hez s sárga virágai sem ütnek el ettől sokban.

A »Société d'horticulture pratique du Rhône« lyoni gyülekezetén, 1890 július 12-én első osztályu kitüntetésben részesült. — Ajánlatos rózsza üzletkertészek számára.

B i r á l a t o k.

Rosa villosa L., var. pomifera Herrm.

A Caninák csoportjához tartozó botanikai alak, előfordul Franciaországban, Angolországban, Németországban s a taurusi havasokban. Virágja középnagy, egyszerű, öt terjedelmes karminszínű, alapján fehér virágszirommal. Porodái számosak, rövid fonalakon ülnek, igen jól fejlődtek. Bibeszár szabad, nyelek számosak, igen szorosan sorakozva, világos-zöld tálcáik egy alacsony kúpszerű halmot képeznek közvetlenül a korong fölött. Kehelylevelei igen jól kinyúltak, keskenyek, csúcsaik végén mindenkor kiszélesednek, a három külső közül kettőnél kétoldalon hosszú, szintén kiszélesedett függelék foglalnak helyet, egynél csak az egyik oldal sallangos, míg a két belső egészen épszélű; belső lapjukon e kehelyszirmok gyenge, fehér nemezburkolattal vannak bélelve, kívülről fénytelenek, sűrűn álló szabályosan rendezett hosszabb mirigyes sertécskékkel borítottak. Maghon igen jól kifejlődve,

csaknem gömbalaku, homályos szürkés-zöld, napoldalan kissé barnított, egész fölületén igen hosszú világos mirigyes, a napoldalon karminpiros sertéssel szabályosan borított. A kehelyszirmok és a maghon eme mirigyei egy ragadós gyantaszzerű, erős szagu anyagot választanak el, mely különösen a bimbóbuga érintésekor igen erősen rátapad az érintő ujjakra, mint pl. a fenyőfából kifolyó gyantamézga. A rövid, vastag, szintén mirigyes sertéssel ellátott virágkocsány alapján kétoldalt, igen jól fejlődött és kiszélesedett lándzsás murvákkal bir; ezeken kívül az elsődleges virágszárak még egy nagy murvával s ennek átellenében egy 3-leveles lombbal vannak körülvéve. Levélhnyél jól megnyúlt, erőteljes, csaknem hengeres, egész fölületén odasimuló nemezes gyapjazattal borított s néhány rövidebb mirigyes sertével ellátott; alulról néhány gyenge, egyenes, világos-színű tüskével fegyverzett, felülről igen gyengén barázdás. Melléklevelei rövidek, hártásak, közepükön erősen kiszélesedettek,

rövid fülcékben végződnek, széleiken apró rövid sertemirigyekkel szabálytalanul pillázottak. A fénytelen sűrű szürkés-zöld lombozat a virágzó hajtásokon többnyire 7-leveles, a meddőkön 9-leveles; az alul nemezesen gyapjas, fölül néhány finom fehér odasimuló szőrrel borított lándzsás levelek széleiken mélyen és szabályszerűen egyszer fűrészeltek s finom rövid mirigyszőrökkel pillázottak. Virágzata rendkívül gazdag, 2—5 virággal egy ernyőbugában, évenként csak is egyszer megjelenő. A bokor növése igen erős; világos-zöld, a napoldalon némileg barnított sima hajtásai távolálló, itt ott párosával elhelyeződött erős egyenes, csaknem áralaku tüskékkel fegyverezettek.

Ez az érdekes rózsza mindenféle alakban nemesíthető, sőt még dugványokról is szaporítható, vastag, koránérő sertés gyümölcsei nagy mennyiségben jelennek meg s állítólag befőzésre alkalmasok. Nyesése csupán a régi kiélt hajtások eltávolítására szorítkozzék, téli takarót azonban nem kíván.

Fel nem fogható, hogy könnyű termékenyülése és gyümölcsöző képességénél fogva ez a rózsza eddig miért nem vonatott keresztezési kísérletek alá. — Az elmúlt tavaszon e különös rózsát különféle kertirózsák himporával kereszteztük s most feszült figyelemmel várjuk az eredményt; magtokjai a párosítás után óriási fejlettségnek indultak.

Madame Ferdinand Jamin.

Remont. — *Lédéchaux*, 1876.

American Beauty; May, 1385. — Virágja igen nagy, nem ritkán 12—14 cm. átméretű; eleintén gömbalaku, későbbben csészealaku, jól telt, szép egyenes tartással és igen erős rózsailattal; karmin-rózsaszínű, gyengéd virágszirmainak hátsó lapja valamivel világosabb, gyengén karminnal erezett. Porodái számosak és jól fejlődöttek; bibeszárak középszámban vannak jelen, karminpirosak, széles érdes fölületű tálcákban végződnek. Kehelyszirmai keskenyek, de jól megnyúltak, a három külső széle több, néha levélszerűen kiszélesedett és tollazott függelékekkel ellátott,

a két belső épszelű, valamennyinél a csúcs megnyúlt s végén kiszélesedett; belső lapjuk fehérén vagy rózsaszínűen gyapjunemez, kívülről homályosak, több rövid szőrmirigyvel borítottak. Magtok hosszas kehelyidomu, fölül alig befűződött, gyengén fejlett, világos-zöld s csak gyengén hamvas, alapjában néhány mirigyszőrrel ellátott. Virágkocsány igen rövid, vastag és szilárd, erősebb és gyengébb, de többnyire egy keskeny murvával s egy 3-leveles lombocskával ellátva. Levélnyel erős, alul néhány kisebb kampós, karminpiros tüskével s ezek közt mirigyszőrökkel fedett; fölül mélyen barázdás, számtalan pillás szőrmirigyvel a barázda szélén, ezen kívül egész fölületén gyér szürkés pelyhszőrökkel borított. Melléklevelek hártyások, vonalások, hegyes fülcúcsban végződnek, széleiken gyengén rojtosak s szőrmirigyekkel pillázottak. A sűrű fényes-zöld lombozat többnyire 5-leveles, terjedelmes petéded levelei a szélükön mélyen kétszer fűrészeltek. A bokor növése erős, de zömök, erős sima hajtásai alig meggörbült nagy hegyes tüskékkel csak mérsékelten fegyverezettek. Virágzata igen gazdag, csaknem kizárólag magánosan álló a rövid hajtások csúcsán, rendkívül jól megújuló.

Ezt a rózsafajt félmagas törzsekre kell nemesíteni, miután pedig hajtásra is használható, a gyökér nyakára is nemesítetik. Nyesése jó rövidre vétessék, téli takarója könnyű is lehet, minthogy a keményebb fajtájú rózsákhoz tartozik.

Minden esetre első rendű szabadföldi rózsza, de már megjelenésének első éveiben is nagyon elhanyagoltatott s így vált azután lehetségessé, hogy Amerikából mint ujdonság, *American Beauty* név alatt ujjolag Európába hozatott, itt azonban Franz Harms hamburgi rózsakertész által csakhamar felismertett.

Imperatrice Eugénie.

Bengal-hybriata. — *Beluze*, 1855.

Ile Bourbon, *Marguerite Lartay*. — Középnagy, néha nagy, jól telt, egészen szabályos csészealaku, szép egyenes tartással s

igen kellemes illattal. Színezete pompás gyengéd rózsaszín, a finom szirmok szegélye és hátsó lapja ezüstös, éppen úgy mint a La France-nél. Porodái többnyire csak durványosak s az összecsavarodott apró belső szirmok közé vannak rejtve. A bibenyél egy rövid kötegben nyúlik előre a kehelycső torkolatából, a bibeszárak gyengén puhelyszőrösök, felső felükben karminpirosak, apró kettéhasadt tálcákban végződnek. Kehelylevelek megrovidültek, a két belső épszélü, a három külső változékony vonalszerű függelékekkel ellátott; belül valamennyien fehér nemezések, kívül homályosak, világos-zöld színűek, néhány elszórt igen rövid mirigyes szőrrel borítottak. Magtok kicsiny, kehelyidomú, fölül alig van befűződve, kissé hamvas, világos-zöld, nincsen barnitva, alapjában néhány mirigysertével benőve. Virágkocsány mérsékelt hosszúságú, több rövidebb és hosszabb mirigyes sertével borított, alapjában egy megnyúlt murvával és egy 3-leveles lombtól környezett; ezen végső lombzat nem ritkán kétszeresen fordul elő, midőn is a virágkocsány alapja egy murvától és két 3-leveles lombtól környékeztetik. Levélnyel elég szilárd, alulról 5—8 erősebb alig megörbült világos tüskékkel, ezek közt néhány mirigyes sertével fegyverzett, fölül szélesen és mélyen barázdás, távolálló mirigyszőrökkel a barázdá szélén. Melléklevelek a hajtások alsó részén igen keskenyek, vonalások, a felső

részeken hártásak, közepén kiszélesedettek, hosszú fülcúcsokban végződnek, széleiken váltakozva rojtosak, itt ott egészen rövid mirigyszőrökkel pillázottak. A sűrű fényes-zöld lombzat többnyire 5-leveles, a petédéd, ritkán lándzsás levelek széleiken mélyen és hegyesen egyszer, némely helyen kétszeresen fűrészeltek. A bokor növése meglehetősen erős, világos-zöld sima, jól szétágazó hajtásai hosszú távolálló, csaknem egyenesen kiálló tüskékkel védettek. Virágzata dús, magánosan álló vagy pedig 2—3 virágból álló bugát képez, igen jól megújuló.

Ezt a szép gyengéd rózsát az alany gyökérnyakára szokták nemesíteni, vagy pedig dugványokról szaporítani. Alacsony tői csoportosításokhoz használatnak, erősebb növése folytán azonban sudarabb magastörzsű alanyokra is nemesíthető. Nyesése inkább rövidre vétessek, téli takarója pedig száraz és meleg legyen, miután a puhább rózsákhoz tartozik. Dugványtőit edényekben is nevelhetjük s a melegházi hajtatáshoz is vehetjük, csakhogy ilyenkor nem kapja meg szép eredeti rózsaszínét.

Egyike ama régebbi kerti rózsáknak, melyek ismeretlen eredetűek maradtak. Néhány rózsász a Bourbon-csoportba osztja, de tartozék bár ebbe, vagy abba a csoportba, minden esetre elsőrendű szabadföldi rózsának tekinthetjük.

Általános kertészet.

A melegházak fűtőkészülékeiről. —

Azon követelmények, melyek a melegházak fűtési rendszere irányában manapság támaszthatók, a következő öt pontban foglalhatók együvé:

1. A berendezés szakadatlanul és egyenletesen nyújtson oly meleget, mely bármily kívánt magasságra legyen emelhető.
2. Könnyen legyen kezelhető és áttekinthető.
3. Könnyen legyen szabályozható.
4. Az elhasznált tüzelőanyag minél kevesebb legyen.
5. Szerkezete egyszerű legyen. — A meleg

vizzel eszközölt fűtési rendszer minden egyéb fűtésnek eléje helyeztessék, miután ez semmiféle hátránnyal sem jár, fűtés teljesen veszélytelen és alkalmazásához hatósági engedély nem kívántatik.

A melegvízfűtésnél az elsődleges fűtőkészületben, vagyis a kazánban a víz felmelegíttetik, ezen felmelegedés következtében a melegházakban és hajtatóágakban elhelyezett csővekben keringésnek indul s ezen másodlagos fűtőkészülék falazataira vezeti a meleget.

Az így keletkezett melegség állandóan enyhe, nem sugárzik, egyenletesen oszlik szét s ezen tulajdonságai folytán a kertészet céljainak teljesen megfelel.

E rendszer közelebbi leírásába jelenleg nem bocsátkozom, azonban az erfurti czég: Bruno Schramm rendszere, mely eddig a legjobbnak bizonyult, e czég árjegyzékében tüzetesen le van írva. Az érdeklődők e leírást nevezett czégtől kívánatra ingyen kapják.

W. Mark.

Rézgáliczos zsirkőliszt. — Midőn Millardet bordeauxi tanár a rézgáliczot, köznyelven kékkövet, mészoldat alakjában (bordeauxi párlat) a szőlőnek különféle növényi és állati élősdiei ellen alkalmazásba vette, csakhamar kisült, hogy ez a módszer más növények betegségeinél is kitűnő szolgálatot teljesít, mire a Millardet-féle dezinficiáló módszer csaknem egész Európában elterjedt. A módszer alkalmazása azonban elég magas költségekkel jár, minthogy a kékkő folyékony alakban alkalmaztatik s ez az oldat a porlasztó fecskendő alkatrészeit igen hamar megtámadja úgy, hogy az gyakori javításoknak van alávetve. Ez okból a módszer javításáról kellett gondoskodni s így történt, hogy négy év óta a folyékony meszes kékkőoldat helyett a kékköves zsirkőliszt vétetett alkalmazásba s oly jól bevált, hogy e porból 1889 óta magában Franciaországban mintegy öt milliónyi kilogramm lett elhasználva. A mint már a neve is mutatja, ez az anyag rézgálicz és zsirkő finom porának keverékéből áll s benne e két anyag a képzelhető legfinomabb részecskékre van elosztva. A zsirkő rendkívül nagy mértékben bír tapadó tulajdonsággal s így a magával vitt rézgáliczot is a tárgyak föületére viszi magával, tudjuk pedig, hogy a növényekre jutott porfelleg inkább képes rejtettebb pontokra s így a levelek alsó lapjára jutni, mintsem a szétporlasztott folyadék, minélfogva ennél előnyösebben használható.

Ez a liszt fúvók segítségével hozatik a megmételtyezett szőlőkre, rózsákra stb. s a Bécsben 1888-ban tartott szőlőtermelők kon-

gresszusán rendkívül nagy magasztalásban részesült.

Mustos tők. — Magyar alföldi nyálkság, különösen a Tisza mentén készítik szüretkor, mikor már a tők is elérte érettségének tetőfokát. Készítések a friss mustot mintegy felére, vagy ha kevésbé cukortartalmu, két harmadára kell befőzni. Másrészt szétvágott és kitisztított érett tők, tenyér nagyságu 1 cm. vastag szeletekre metéltetik s előbb mésvizbe helyeztetik. A mésviz úgy készül, hogy egy tojásnagyságu oltott mész 3 liter vízben egészen szétdörzsöltetik s azután a mésztejet leülepedni hagyjuk. A tiszta mésviz leülepedés után leöntetik s a tökszeletek mintegy 2 órára e mésvizbe helyeztetnek, azután tiszta vízzel többször jól kimosatnak, mire a befőzött, még forró mustba jönnek, hol azonban csak igen rövid időre egyszer felforraltatnak. Kihülés után az edény egész tartalmával a hideg pinczébe helyeztetik s továbbra is hűvösen tartatik. Néhány nap mulva a must a tökszeleteket teljesen átítatja s ezek most már étkezésre használhatók.

Ha az elkészített tökszeleteket befőzésük előtt nem helyezzük mésvizbe, akkor azok a mustban teljesen szétfőlnek, mely alkalommal a pépes tömeget nehogy odaégjen, folyton fakanállal kell keverni. Ha e tömeg jól befőtt s elég vastagságot ért volna már el, formákba önthető s kihülése után olyan forma cukorkészítményt ad, mint az ismeretes birsalmasajt s oly izletes, hogy még inyenczek előtt is nagy becsülésben tartatik. — Ott, hol szőlő és tők termeltetnek, nagyon is könnyen és olcsón lehet ezen speciális magyarhoni csemegéhez jutni.

Rogenhofer kerti fecskendője. — Egy közönséges kézi fecskendő, mely a mult évi bécsi mezőgazdasági és erdészeti kiállítás alkalmával osztatlan tetszésben részesült s kertészek, kerttulajdonosok stb. használatára elkerülhetlenül szükséges. Erős horganylemezből készül, 80. cm. hosszú, ténymázzal van bevonva, igen könnyen kezelhető s 20 méternyi hordereje van.

A hozzá adott sugártörők, melyek az

öntözés különféle módozataira használatnak, a vizugarat 2 méter szélességre képesek szétterjeszteni.

Ez a szabadalmazott kerti fecskendő javított zárószелеpek alkalmazása mellett még az által válik különösen előnyössé, hogy úgy a vizet felszívó feje, mint a lövelőcső a szelepek üldőpontjairól lecsavarhatók, mi által esetleges zavaroknak bárki által is gyorsan eleje vétethetik.

Használata előtt e fecskendő szívó részével néhány percre a vízbe helyeztessék, hogy a dugattyú felduzzadásával a működés annál biztosabb legyen. — Ára darabon-

kint 3 frt., az egyszerűbbé, melynél a szívófej s a lövelőcső le nem vehető 2 frt. Kapható Anton Rogenhofner-nél Bécsben, VIII. Laudongasse 32.

Árnyékos helyek beültetése. — Ha a beültetendő helyek valamely épületnek vagy magasabb falnak északi oldalára esnek s még ezen kívül más oldalról is, vagy éppen teljesen falakkal vannak körülzárva, akkor e helyeken virágokkal vagy gyepvel tudvalevőleg semmire sem lehet menni. Ilyen helyeken igen czélszerűen a következő harasztfajokat ültethetjük: *Asplenium*, *Aspidium*, *Anthyrium*, *Blechnum*, *Lastraea*, *Lomaria*, *Nephrodium*, *Osmunda*, *Polystichium*, *Pteris*, *Scolopendrium*, *Struchiopteris*, stb., cseppkövek, sziklák és repkény összeköttetésében, miután ez utóbbi hű kísérője szokott lenni az árnyékban tenyésző növényeknek. A harasztfélék növekedésük alkalmával igen sok nedvességet igényelnek, de nem szivelik azt télen, ennél fogva e helyeken gondoskodnunk kell jó lefolyásról is. Száraz tél alkalmával e harasztok sokat szenvednek, czélszerű tehát ilyenkor azokat fenyőgalyakkal, vagy hasonló takaróval lefedni. A harasztok jól tenyésznek oly földben, mely

lombföld, elhasznált hangaföld, tölgyfakorhadék, agyag és homok keverékéből áll. E keveréket rostálatlanul és nagyobb darabokban kell alkalmazni, a sziklák üregeit és hasadékait pedig, nehogy sülyedések álljanak be, jól ki kell tömni. Tavaszkor az ültetvényt meg kell tisztogatni, a talajt azonban nem szabad fel lazítani. Ilyen helyeken a hóvirág s a májusi gyöngyvirág is jól szoktak diszteni.

A pálmafélék szaporítása. — Ezek a szép, mindenféle kedvelt díszes szobanövények közönségesen magról szaporíttatnak, bár a mag néha két teljes évet igényel kicsirázásához. A szobakertésznek tehát nem ajánlható a pálmák tenyésztése magról, különösen pedig annak nem, a ki nem rendelkezik egy ugynevezett szoba-üvegszekrényvel. A kinek azonban ez a hosszadalmas tenyésztés örömet csinál, az következőleg járjon el.

A magvat lapos csészében, hangaföld és homok keverékébe helyezzük úgy, hogy fölötte a föld olyan vastagságban legyen, mint a minő a mag, mire a csészét az üvegszekrényben homok közé helyezzük s meglocsoljuk. A szárazhéju magvakat a száraz buroktól meg kell szabadítani elvetésük előtt, az egészen kemény héjuakat pedig reszelővel óvatosan meg kell reszteni, hogy könnyebben kikeljenek. Kicsirázás után a magvak, a rajtuk lógó héjburkolattal együtt apró cserepekbe jönnek s ismét az üvegszekrénybe helyeztetnek. Midőn a fiatal növények a kis cserepekbe jól begyökeresedtek, akkor valamivel nagyobbakba lesznek átültetve. Nem kell ilyenkor túlságos nagy cserepet venni, hanem a víz lefolyásáról kell leginkább gondoskodni. A tapasztalás azt bizonyítja, hogy a pálmafélék akkor nőnek legjobban, ha gyökereik az edény oldalán jól összefonódtak. Természetesen a szükséges öntözésről sem kell megfeledkeznünk s tiszta időben a leveleket meg kell fecskendezni, különben az élődsi férgék csakhamar megjelennek.

A fiatal plánták átültetésére $\frac{2}{3}$ rész homokos hangaföldet és $\frac{1}{3}$ rész jó gyepföldet kell venni. A második átültetésnél alkalmazunk jól kiérett melegágyföldet, agyagos

vagy gyepfölddel és hangafölddel keverve. Mivel pedig nem minden pálmafajnak van egyforma gyökérzete, a földkeverék alkalmazásánál főszabályként szolgáljon, hogy finomabb gyökérzetű pálmafajoknál könnyebb földet vegyünk, tehát oly keveréket, mely hanga- vagy lápföldben gazdagabb, míg erősebb gyökérzetű fajoknál nehezebb, erőteljesebb föld szükséges.

A babérfa áttelelése. — A babérfa már több év óta kiszorította a nehezebben tenyészhető és költségesebb fenntartással járó narancsfát. Egy szépen felnevelt, sötétzöld sűrű lombozattal ékeskedő babérfa, minden esetre sokkal kellemesebb benyomást gyakorol, mint egy vén, elnyomorodott, levelekben szegény narancsfa.

A *Laurus* nem, csak igen kevés, részint mindig zöld, részint levelét évenként ledobó fajt számlál, melyek vagy cserjés növények, vagy valóságos fák. A szóban forgó babérfa: *Laurus nobilis*, a középtenger tartományaihoz honos nálunk csaknem általános kedvenczvé vált a közönségnek. A minő egyszerű a tenyésztése s a mily csekély ápolást igényel télen, éppen oly fontos első sorban annak helyes átteleltetése, minthogy e fának sorsa teljesen ettől függ. Egy száraz és világos pincze az átteleltetés céljának legjobban megfelel, minthogy itt nem hajt ki igen korán, a mi igen fontos e fánál. Ha melegebb helyiségben hagyjuk áttelelni, akkor minél hamarabb kihajt, az ilyen hajtások pedig rendszeren csak gyengék, hirtelen törnek elő s a fa fejlődésének rovására azokat le kell metszeni, ha a fát szabadba helyezzük. Ellenben egy alkalmas pinczében áttelelt fa ha a szabad levegőre jön, erőteljes és zömök növekedést fog mutatni. Az átteleléshez nem alkalmas még egy sötét nedves pincze sem, minthogy ilyen téli szállás mellett a levelek s a hajtások csúcsai rendszeren elpenészesednek.

A tél további lefolyásában a babérfát időnkint meg kell öntöznünk is; ilyenkor csupán csak annyi vizet szabad alkalmaznunk, hogy a levelek frissességüket megtartsák, végre pedig különösen arra kell ügyelnünk,

hogy a téli szállás mindannyiszor friss levegőt kapjon, valahányszor a külső hőmérséklet néhány fokkal a zérus (nulla) fölött áll. Nagyobb hideg beálltával a helyiséget szorgalmasan meg kell óvni a hideg behatolásától, mely célból a nyiladékokat szalmával, pokróczokkal, mohával stb. el kell dugaszolnunk, ez anyagok azonban menten eltávolítandók, a mint a külső hőmérséklet néhány fokkal a zérus fölé emelkedik.

Ily kezelés mellett babérfaikat jól átteleltetjük s azok igen szép fejlődéssel fognak bennünket megörvendeztetni.

Három új *Azalea indica*. — Az első indiai *Azalea* e növények honából: Chinából és Japánból, körülbelül 90 évvel ezelőtt hozták be Európába. Legelső növényei Minheer Jérôme v. Beverninck hollandi virágkedvelő kertjében 1800-ban virítottak először. Azon idő óta ez a cserjécske a tenyésztők részéről nagy figyelemben részesült; különösen századunk közepe táján róla Belgiumban, Angolországban és Németországban számtalan szép, egyszerű és telt válfajok tenyésztettek. Legújabb időben a »k. k. Gartenbau-Gesellschaft« bécsi kertjében tettek az ottani műkertészek vele tenyésztési kísérleteket, meg pedig meglehetősen szép sikerrel, a mennyiben három szép válfaját nyerték, melyek hihetőleg már legközelebb a kereskedésbe fognak hozatni. Ezek a fajok következők:

1. *Brantkleid*. (Menyasszonyi ruha.) Szép tisztaféher, virágszirmai selymesen fénylők; alakja szép kerekded, jól telt.

2. *Oleandrina*. Gyenge teltségű, könnyedén fodrozott, szép rózsaszínű, igen csinos rajzokkal s élénk árnyékolattal.

3. *Cacteyflora*. Virágja nagy, szélesre kinyílt, fénylő cinóber-piros színű, kettős szíromsorrall, igen szép rajzokkal.

Barletta-vereshagyma. — Olaszországból származó és Franciaországban igen nagyra becsült hagymafaj. A korai hagymák közt a legjobb és legelőnyösebb fajta, minthogy rendkívül gyorsan éri el fejlettségének ama fokát, melynél legjobban felhasználható; kü-

lönösen melegen ajánlható hagymasaláta készítésére, miután igen finom enyhe íze van s így nagyban különbözik a nagy, husos, erős ízű kerti hagymáktól.

„**Laxton's Noble**“ **szamócza.** — Az utóbbi években tudvalevőleg nagyszámu szamócaujdonságok kerültek még nagyobb dícséreték kíséretében a kereskedelembe, elannyira, hogy a töméntelen jónak hirdetett fajok közt a kertészek már ki sem ismerték magukat s kezdtek irántuk a bizodalmat veszíteni. Így történt azután, hogy a *Laxton's Noble* nevezetű ujdonság eleintén csak kevés figyelemre lón méltatva. További tapasztalatok azonban kiderítették, hogy ez a faj tulajdonképpen azok közé tartozik, melyek az üzletkertésznek évenként jelentékeny jövedelmet biztosítanak. Már maga a körülmény, hogy ez a szamócza elültetése után már az első évben gazdag termést nyújt s télen is igen könnyen hajtatható, számára igen szép jövőt biztosít. Mint fő tulajdonsága még különösen kiemelendő, hogy kellemes borizű gyümölcse nem bír azon maró utóizzal, melyet a legtöbb nagygyümölcsű szamóczánál szoktunk tapasztalni. Gyümölcse igen nagy, nem ritkán 50 gm. súlyt is elér, igen szilárd hús van s így nagyon is érthető, hogy hosszabb szállítást is kiáll nevezetesebb zuzódás nélkül.

Egy szabadföldi orchidea életszivósága. — Folyó év június 5-én a Mecsekhegy erdejéből az itten nem éppen ritka *Hymantloglossum hircinum* szabadföldi kosbornak négy darab virágbokrétáját hoztam magammal haza. Ezen felette érdekes növény virágai még nem voltak felnyilva, csupán a fürt alsó részletén mutatkozott a bimbókon a kibontakozásnak némi nyoma. Lemetszéskor meglehetősen hosszú virágnyelet vágtam a fürtökhöz s odahaza azokat egy friss vízzel telt virágedénybe helyeztem, mely edény azután egy jól beárnyékolat hűvös szobába helyeztettem.

A további viselkedése e növénynek rendkívül nagy mértékben magára vonta a környezet figyelmét: bimbói lassacskán és

következetesen alulról fölfelé, teljesen és szabályszerűen felnyitak, míg végre az ötödik napon maga a csúcson ülő bimbó is felnyit. Miután a levelei ennek a különben igen csinos kosborfélének díszítési czélokra egyáltalán nem alkalmasak, a virágedénybe díszítésül a közönséges haraszt: *Pteris aquilina* néhány lombját helyeztem. — Szébb erdei szobadíszítést már valóban el sem lehet képzelni ennél az egyszerű, de minden ízében oly gyönyörűen öszhangzó bokrétánál: a lecsüngő ötszirmu lillaszínű, feketén pontozott virágok, nagy és hosszsan előreálló bibeszárakkal és rozdsaszínű porodákkal egy nagy fürtben, alapjukon a szép fényes élénkzöld harasztlegyezőtől környékezve, valóban sajátos, meglepő látványt nyújtottak s e mellett a virágok a szobát még kellemes czimetszerű illattal töltötték be. Ez a szabályos virágzás teljes kilencz napon át tartott, mely időn át a víz az edényben naponként csak egyszer lett felfrísítve.

Miután a virágok levirágzása után apró magtokocskák mutatkoztak, a virágszárak végén a metszés helyét éles késsel fölfrísítetem s az edényben a vizet továbbra is naponként egyszer kicseréltem. A magtokocskák legnagyobb meglepetésemre nem hullottak le, hanem egészen szabályosan továbbfejlődtek s száracskáik csak július 4-én kezdtek lefonnyadni. Most a három legnagyobb magtokot levettem; összesen 5 gramm súlylyal bírtak s közülök a legnagyobb 24 mm. hosszúság mellett legnagyobb átmérőjében 16 mm. szélességet mutatott, tapintásra éppen olyan kemény volt, mintha csak a szabadban fejlődött volna ki, csupán csak színezete volt sokkal halványabb.

Ha június utolsó napjaiban nem uralkodott volna oly roppant nagy hőség, hogy még a szoba hőfoka is 31° R-ra hágott, úgy ezek a magtokok bizonyára még sokkal nagyobb fejlettségre jutottak volna.

Ezt a szabadföldi kosborfajt érdemes volna kerti művelés alá venni, miután igen könnyen tenyészthető s virágjai az üzletkertészetben igen jól lennének felhasználhatók.

Gladiolus turicensis. — Mult évben Froebel & Co. (jelenleg Otto Froebel) riesbach-zürichi kertészczég által forgalomba hozott gladiolus-ujdonság, mely valószínűleg eddig a legszebb télkemény, szabadföldi tenyészetre alkalmas *Gladiolus*. Igen nagy, szélesre nyílt virágjai cinóber-rózsaszínűek, élénk piros bársonyos csíkokkal és két finom fehér vonallal átszőve. A kehelycső íhéres, apró barnapiros pontokkal beszőrva. Kalászai egyenesek, mint a *G. gandavensis* korcsaínál. — Szép nagy virágjai folytán ez a *Gladiolus* hihetőleg mihamar nagyobb elterjedésnek fog örvendeni, miután a virágkötéshez is kitünő anyagot szolgáltat. J. H.

Két ibolyafaj a szobatenyésztésre.

1. *Viola odorata arborescens*. Telten virágzó válfaj, szép nagy sötétkék, egész télen át nyíló virágokkal. Fagymentes szobában az ablak közelében tartassék, hol a hőmérséklet 8° R.-t nem halad túl. Ezen kedves ibolyafajt lombföldbe, vagy homokkal kevert melegágyföldbe kell tavaszkor ültetni, de csak akkor, ha a cserép földje jól át van gyökeresedve. Hogy e válfajt faalakban tartassuk fenn, minden megjelenő oldalhajtását el kell szorgalmasan távolítani.

2. *Viola odorata regia*. (Pármai ibolya.) Király-ibolyának is nevezetik s legyező alakban tenyészthető. E célból jól meggyökeresedett gyökéjébe edénybe ültetik s melléje egy legyezőalakú állvány tétetik fából vagy sodronyból, melyre azután a növény futóhajtásai erősíttetnek, míg csak az teljesen telve nincsen. Egy így tenyésztett növény megfásul, négy öt hétig is virágzik s pompás látványt nyújt.

Rochea falcata. Egy régi de szép, csaknem teljesen feledésbe ment husos növény, hosszú vastag, sarlóalakú levelekkel, melyek a fő törzsökön szorosán egymás mellett ülnek s végeiken pompás skarlátpiros virágfürtöket viselnek. A növény megelégszik ugyan bármiféle földkeverékkel, de nem mindegyikben teljesíti ki virágzatát s innét van azután, hogy a szobakertésznél ritkán látjuk virágzó álla-

potban. Ha azonban nehéz, meszes, agyagos földbe ültetjük, melyhez még homokot és némi utcahulladékot is veszünk, úgy bizonyára gazdag virágzatra számíthatunk. A virágbugák e növénynél nem ritkán 10—20 cm. átmérőt is elérhetnek.

Nem tanácsos a növényeket túlságos nagy cserepekbe ültetni, télire pedig úgy kell velök bánni, mint a többi husoslevelű növényekkel; világos és száraz helyen tartassanak, napos időben pedig az ablakba, vagy a virágdeszkára helyeztessenek, hol azokat a teljes napsugarak érintsék. Virágzata júniustól egész szeptemberig szokott mutatkozni.

E szobanövény szaporítása oldalhajtásairól történik, melyeket némi homokkal kevert földbe kell dugdosni, bedugdosás előtt azonban a sebeket beszáradni engedjük. Ezen dugványokat öntözni nem igen szükséges.

Két szép harangvirág.

1. *Campanula persicifolia alba plena*. — Az áltatanosan kedvelt harangvirágnak egy fehér és telt válfaja, egészen tisztafehér színezettel és szabályos teltséggel. Virágai 50 cm. magas virágzárakon ülnek s az üzletkertész számára kitünő kötési anyagot szolgáltatnak. Legjelesebb tulajdonsága azonban e növénynek, hogy téli hajtásra is igen jól felhasználható.

2. *Campanula glomerata dahurica*. — Nagyságára nézve az előbbinél kevésbé feltünő s nem is telt, hanem csupán egyszerű, de kórós bokra igen buja növekedésű s rajta a gyönyörű sötétkék virágok nagy mennyiségben jelenvén meg, ez a válfaj is igen melegen ajánlható.

Begonia Marie Lenz. — Fritz Lenz schidlitz-danzigi műkertész által a kereskedelembe hozott válfaj. Ez a gumós begonia-ujdonság a legjobb fehérített begoniafaj, egészen szabályos kaméliaszzerű alkotással s gyengéden fehér színezettel. E válfaj virágai 8—9 cm. átmérőt is elérhetnek, a mi megfelel a kisebb kaméliavirágok nagyságának s tényleg a fehér kaméliák pótlására fel is használtanak. Virágzata e szép válfajnak éppen olyan gazdag, mint a telt primuláknál s miután igen köny-

nyen szaporítható is, minden esetre az első rendű üzleti növényekhez sorolható. A virágkötésnél nagy szerepre van hivatva.

Pteris tremula Smithiana. — R. Smith worcesteri (St. John's Nurseries) műkertész által tenyésztett harasztujdonság, mely 1889-ben első osztályú kiüntetésben

részesült. Sűrű tömegben egész 1 m. magasságra is megnő, egyes legyezői nem ritkán 80 cm.-nyire is kiterülnek, szabálytalanul szépen fodrozottak és fésűsen osztottak, színezetük smaragdzöld. Mint díszítési növény, vagy pedig mint közönséges asztaldísz különösen ajánlható.

Uj rózsafajok.

Golden Gate. Thea; Dingee-Conard. — Virágja igen nagy, jól telt, szépen alakított, tiszta tejfehér, közepében pompás aranyárgával, mely szín a virágszirmok alijában néha gyengéd rózsaszínűvé válik; bimbója hosszas, miként a Niphotos-nál. A bokor növése erőteljes, virágzata gazdag. E faj éppen úgy használható a szabadföldi tenyésztésre, mint a melegházi hajtásra. *Safrano* × *Cornelia Kook*.

Henry M. Stanley. Thea; Dingee-Conard. — Igen erőteljes, de zömök növési bokor; virágja nagy, különösen szilárd, tömötten telt, igen jó illatot áraszt, világos rózsaszínű, nem ritkán fakórózsaszínnel árnyékolt, könnyen és gazdagon virágzik. Különösen alkalmas a melegházi hajtásra. — *Mad. Lambard* × *Comtesse Riza du Parc*.

Mad. Jessie Frémont. Thea; Dingee-Conard. — A bokor erőteljes növekedésű, könnyen és gazdagon virágzik. Virágja középnagy, sűrűn telt, a kinyílt rózsza fehér, test-rózsaszínű átmenettel, néha gyengéd rezessvörösrel árnyékolt. A *Duchesse de Barbant* thearózsza magonca.

Maud. Little. Thea; Dingee-Conard. — Növése erőteljes, szép fejlődéssel. Virágja egészen sajátos gyengéd chinai rózsaszínű, szépen alkotott és sűrűn telt. — *Pierre de St-Cir* × *Duchesse de Barbant*.

Medea. Thea; W. Paul. — Virágja nagy, erősen telt, teljesen felnyilva gömbös, halvány sárga, közepében kanárisárga; világos tiszta színezet; bimbója hosszas gömbalaku. Igen erős növési bokra gazdagon virágzik.

Peare Rivers. Thea; Dingee-Conard. — Virágja elefántcsont-fehér, rendkívül finom világos rózsaszínnel árnyékolt és szegélyezett; nagy, telt, rendkívül erős

és kellemes illattal, igézőleg szép alkotással. — *Devonisis* × *Mad. de Wotteville*.

Waban. Thea; E. M. Wood & Cie. — Az általában ismeretes közkedveltségű Caterina Mermet thearózsza sportja, mely lombzatával és növekedésével megegyezik az anyafajjal, csakhogy virágjai tiszta karminpiros színűek, némi gyengéd pirossal árnyékoltak s a virágszirmok csúcsa felé erőteljesebben színezettek, közepükön kissé világosabbak. Számtalan kiüntetésben részesült.

Mrs. Paul. Bourbon; C. Paul & Sons. — A teljesen felnyílt virág hasonlít egy kaméliához; fehér, barackrózsaszínnel árnyékolt; igen gyengéd, minden más rózsától elütő színezet. Virágszirmjai szilárdak, szabályszerűen rendezettek. Bokra igen erős növési, 1 méter magasságra megnő; kitünően virít őzskor.

Bruce Findlay. Remont; C. Paul & Sons. — Virágja vakító czinóberpiros, igen fénylő; nagy, telt, szépen alkotott, gazdagon és készségesen virágzik, különösen ősszel jól remontál. Szép szabadföldi rózsza.

Marchioness of Dufferin. Remont; A. Dickson & Sons. — Virágja rendkívül nagy, szegfűrózsaszínű, alijában sárgásan színezett. A bokor növése igen erőteljes

Margaret Dickson. Remont; A. Dickson & Sons. — Nagy, telt, gyengéden testszínfehér, közepében élénkebb; virágszirmjai szilárdak, igen szélesek, harangalakuan hajlottak; kitünő alkotású rózsza. A bokor erős növési, hajtásai számos tüskével fegyverezettek, sőtétzöld lombzata terjedelmes.

Salamander. Rem.; W. Paul. — Virágja nagy, telt, fénylő czinóber-skárlátpiros, különösen nyáron igen élénk, ősszel sokkal sötétebb; külső virágszirmjai kissé visszahajlottak, a belsők szilárdak. Rendkívül gazdagon virágzik gyönyörű lombzattal és erős növekedésű bokorral. Pompás szabadföldi rózsza

Irodalmi szemle.

Nouvelle Classification des Roses. Par François Crépin, Directeur du Jardin Botanique de Bruxelles — Kivonat és különlenyomat a »Journal des Roses« 1891. 3. 4. és 5-ik számaiból. — Ezen osztályozásra lapunkban nemskóra vissza fogunk térni.

Das Buch der Erdbeeren. Gyakorlati útmutatás a

szamóczának szabadföldi és melegágyi tenyésztéséhez, a fajok és válfajok leírásával. Irta Franz Goeschke, első főkertész a proskauki kir. kertészeti iskolánál. Második, újra átdolgozott kiadás, 97 szövegábrával. Ára vászonba kötve 6 márka. (3 fjt 60 kr. o. m. é.)

Az előttünk fekvő második kiadás szorgalmasan

ujra átdolgozva, különös tekintettel van azon újításokra, melyek az első kiadás megjelenése óta a szamóczatermelés körében felmerültek, egyuttal felsorolja az új ajánlatos fajokat is. A mű tehát nem csak az első kiadás birtokosai részére válik kívánatosná, hanem becses vezérfonalul fog szolgálni mindazoknak, kik a szamócza jövődelmező termelésével üzletszerűleg vagy házilag foglalkoznak. Kiadja Paul Parey Berlinben.

Gärtnerisches Planzeichnen. Vezérfonal a felsőbb kertészeti iskolák oktatásához és az önképzéshez, különösen kertészeti mérnökök és tájkertészek használatára. Kiadja Max Bertram, kertészeti mérnök Blasewitz-Dresden-ben. 16 gyakorló rajzlappal és 24 elkészített kerti tervvel, magyarázó szöveg kíséretében. Ábraszakalakban, ára 12 márka (7 frt 20 kr. o. m. é.) Kapható könyvárusok útján, vagy Paul Parey-nél Berlinben.

Botanisches Adressbuch. — Az élő botanikusok, növénytan intézetek, egyesületek és folyóiratok jegyzéke, több növénytudós közreműködésével kiadva. Kapható

Wilhelm Engel-nél Lipcsében. Ára 5 márka. (3 frt o. m. é.)

Vademecum botanicorum. — A németországi növények felsorolása, fűvészeti kirándulások használatára, de egyuttal a növénygyűjtemények katalogusaként is használható. — Összeállította Dr. J. E. Weiss, magántanár a müncheni egyetemen. Kiadja M. Waldbauer Passauban. Ára hajlékony vászonba kötve 2,50 márka. (1 frt 50 kr. o. m. é.)

Das Wasser und seine Verwendung in der Gärtnerei — Tökéletes útmutatás a víz alkalmazására és levezetésére, jegesvermek készítésére, szökőkutak, tavak, hidak és révek szerkesztésére stb. Irta R. W. A. Wörmann. 28 táblával és ábrákkal. — Ez a rendkívül ajánlatos, a maga nemében páratlan munka a kertészek részére kitünő kézikönyvül szolgál. Kapható Ludwig Möller-nél Erfurtban. Leszállított ára 5 márka. (3 frt o. m. é.)

